

ปัญหาการบังคับใช้พระราชบัญญัติการแข่งขันทางการค้า พ.ศ. 2542
สำหรับการกระทำที่เกิดขึ้นนอกราชอาณาจักร
กรณีมีผลกระทบต่อประเทศไทย
ENFORCEMENT OF TRADE COMPETITION ACT B.E. 2542
AGAINST ACT OCCURRED OUTSIDE THAILAND WITH IMPACT
IN THAI TERRITORY

ภรณ์ทิพย์ ไทพานิชย์*, นิสิต อินทมานิน**

บทคัดย่อ

พระราชบัญญัติการแข่งขันทางการค้า พ.ศ. 2542 ซึ่งเป็นกฎหมายการแข่งขันทางการค้าของประเทศไทยนั้นยังจำกัดขอบเขตอำนาจการบังคับใช้กฎหมายไว้แต่กรณีที่มีการกระทำความผิดเกิดขึ้นในราชอาณาจักรเท่านั้น โดยที่ไม่สามารถบังคับใช้กฎหมายกับกรณีที่มีการกระทำความผิดเกิดขึ้นนอกราชอาณาจักร แต่ผลกระทบต่อประเทศไทยได้ อันทำให้กฎหมายการแข่งขันทางการค้าของประเทศไทยไม่สามารถดูแลปกป้องระบบเศรษฐกิจแบบเสรีนิยมของประเทศให้แข่งขันกันได้อย่างเสรีและเป็นธรรมอย่างแท้จริง และไม่สอดคล้องกับนโยบายการแข่งขันทางการค้าของประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน

จากการศึกษาข้อมูลทางเอกสาร หนังสือ บทความ รายงานวิจัยและกฎหมายที่เกี่ยวข้อง เปรียบเทียบกฎหมายต่างประเทศ พบว่าพระราชบัญญัติการแข่งขันทางการค้า พ.ศ. 2542 มีปัญหาการบังคับใช้กฎหมายสำหรับการกระทำความผิดที่เกิดขึ้นนอกราชอาณาจักรกรณีมีผลกระทบต่อประเทศไทยในหลายประเด็น ประกอบไปด้วย ปัญหาการไม่มีบทบัญญัติของกฎหมายให้ใช้บังคับกับกรณีที่เกิดขึ้นนอกราชอาณาจักร ปัญหาองค์การบังคับใช้กฎหมาย ปัญหาอำนาจในการฟ้องคดี ปัญหาอำนาจในการสอบสวนความผิดที่กระทำนอกราชอาณาจักร ปัญหาเรื่องเขตอำนาจศาลในการพิจารณาคดี ปัญหาเรื่องอายุความในการฟ้องเรียกค่าเสียหาย จากปัญหาทางกฎหมายที่กล่าวข้างต้น ทำให้พระราชบัญญัติการแข่งขันทางการค้า พ.ศ. 2542 ไม่สามารถลงโทษแก่ผู้กระทำผิดได้ครอบคลุมถึงการกระทำที่กระทำลงนอกประเทศไทยแต่ผลกระทบมาเกิด

*นิติศาสตรมหาบัณฑิต สาขากฎหมายธุรกิจ มหาวิทยาลัยศรีปทุม

**อาจารย์ที่ปรึกษา

ในประเทศไทยได้ ดังนั้นจึงควรกำหนดมาตรการทางกฎหมายสำหรับการบังคับใช้แก่กรณีที่การกระทำ ความผิดที่เกิดขึ้นนอกราชอาณาจักรแต่มีผลกระทบต่อ ประเทศไทยที่เหมาะสมเพื่อให้เกิดความเป็นธรรมต่อ ทุกฝ่าย

Abstract

The Trade Competition Act B.E. 2542 of Thailand limits the scope of law enforcement only for the offence committed within the Kingdom, it cannot be applied to the offence occurred outside the Kingdom with impact in Thailand Territory. As a result, the Trade Competition Act of Thailand can neither protect the free enterprise system of Thailand nor promote the real free and fair trade. Also, it does not correspond with the trade policy of AEC.

According to studying documentation, books, articles, journals, and the relevant laws by comparing to international laws, it is found that there are problems of the Trade Competition Act B.E. 2542 which is not applicable to the offence occurred outside the Kingdom with impact in Thailand Territory in many aspects such as no provisions of law can be enforced for any act occurred outside the Kingdom, problem with regard to law enforcement organizations, cause of action, the power to conduct inquiry of offences occurred outside the Kingdom, jurisdiction of court and prescription of damages claim. From the above-mentioned problems,

whoever commits an offence outside the Kingdom with impacts in Thai Territory is not punished by the Trade Competition Act B.E. 2542. Consequently, the legal measures are recommended to be imposed on the offence occurred outside the Kingdom with impact in Thailand for fairness to all parties.

บทนำ

การแข่งขันกันประกอบธุรกิจของบรรดาผู้ประกอบการธุรกิจแต่ละประเภทนับว่าเป็นหัวใจสำคัญของการขับเคลื่อนระบบเศรษฐกิจเสรีนิยม เนื่องจากว่าการแข่งขันในตลาดจะเป็นตัวกำหนดราคาสินค้าของธุรกิจประเภทนั้น ด้วยเหตุนี้การแข่งขันกันระหว่างผู้ประกอบการธุรกิจที่มีผู้เข้ามาทำธุรกิจแข่งขันกันจำนวนมากนั้น ส่งผลให้ผู้ประกอบธุรกิจขายสินค้าในราคาสูงตามใจปรารถนาไม่ได้ แต่จะต้องปล่อยให้กลไกตลาดเป็นผู้กำหนดราคาสินค้านั้น ๆ

อย่างไรก็ดีจุดประสงค์สำคัญของผู้ประกอบธุรกิจทุกรายที่เข้ามาทำธุรกิจคงปฏิเสธไม่ได้ว่ามุ่งหวังจะได้กำไรสูงสุดจากธุรกิจของตนเอง ดังนั้นเมื่อกลไกตลาดเป็นสิ่งที่ทำให้กำไรของธุรกิจลดลง เหล่าบรรดาผู้ประกอบการจึงมีความคิดที่จะกระทำการด้วยวิธีต่างๆ อันเป็นการกระทำที่จะก่อให้เกิดการผูกขาดหรือบิดเบือนกลไกตลาดขึ้นในประเภทธุรกิจที่ตนทำอยู่ ตัวอย่างเช่น การร่วมกันกำหนดราคาขาย การรวมกิจการ การร่วมกันมีอำนาจเหนือตลาด เป็นต้น การกระทำที่กล่าวข้างต้นทำให้ธุรกิจที่เคยแข่งขันกันอย่างเสรี กลายมาเป็นการลดการแข่งขันหรือไม่มีการแข่งขันระหว่างผู้ประกอบการ อำนาจในการกำหนดราคาของผู้ประกอบธุรกิจมีมากขึ้นอันเป็นการทำลายระบบ

เศรษฐกิจเสรีนิยม ดังนั้นในประเทศต่าง ๆ ได้เล็งเห็นถึงความจำเป็นที่จะต้องดูแลและรักษาไว้ซึ่งกลไกตลาดในระบบเศรษฐกิจเสรีนิยม จึงนำมาสู่การตรากฎหมายการแข่งขันทางการค้าขึ้นมาใช้บังคับโดยเริ่มต้นชัดเจนในประเทศสหรัฐอเมริกา สหภาพยุโรป และแพร่หลายไปในประเทศต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นประเทศญี่ปุ่น ประเทศเกาหลี รวมถึงประเทศไทย

ในยุคแรก ๆ พฤติกรรมการลดการแข่งขันหรือการผูกขาดทางการค้าเกิดขึ้นในระบบเศรษฐกิจภายในของประเทศต่าง ๆ โดยเฉพาะประเทศทางซีกโลกตะวันตกที่มีการพัฒนาอุตสาหกรรมไปอย่างมาก กฎหมายการแข่งขันทางการค้าที่ออกมาจึงบังคับใช้แต่เพียงภายในประเทศของผู้ตรากฎหมาย จนกระทั่งกระแสยุคโลกาภิวัตน์ที่ทำให้โลกทั้งใบเกิดความเปลี่ยนแปลง ด้วยเหตุของการพัฒนาทางด้านเทคโนโลยี การสื่อสาร และการคมนาคม ส่งผลให้โลกทั้งใบประสานกันได้จนจะเป็นหนึ่งเดียวในทุก ๆ เรื่อง โดยเฉพาะในเรื่องการค้าและเศรษฐกิจ การแข่งขันทางการค้าจึงทวีความรุนแรงสูงขึ้นพร้อม ๆ กับพฤติกรรมการลดการแข่งขันหรือการทำการผูกขาดที่ไม่จำกัดแต่การเกิดขึ้นภายในประเทศต่าง ๆ เท่านั้น หากแต่กลายเป็นพฤติกรรมที่เกิดขึ้นในลักษณะที่กระทำลงในประเทศหนึ่งแต่ให้ไปมีผลกระทบในอีกประเทศหนึ่งก็เริ่มปรากฏให้เห็นชัดเจนและเพิ่มมากขึ้นในเวลาต่อมา เนื่องด้วยพฤติกรรมอันเป็นการลดการแข่งขันทางการค้าไม่ได้จำกัดแต่เพียงภายในประเทศอีกต่อไป การบังคับใช้กฎหมายการแข่งขันทางการค้าจึงได้เริ่มพัฒนาให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงของพฤติกรรมที่เกิดขึ้น โดยการขยายอำนาจการบังคับใช้กฎหมายไปนอกราชอาณาจักรของรัฐผู้ตรากฎหมายเรื่องนี้ ซึ่งประเทศแรกที่บังคับใช้กฎหมายการแข่งขันทางการค้า

นอกราชอาณาจักร ได้แก่ ประเทศสหรัฐอเมริกา แม้จะถูกต่อต้านในช่วงแรก ๆ แต่ด้วยความจำเป็นทำให้หลักการนี้ได้ถูกนำไปใช้ในประเทศอื่น ๆ หลายประเทศในเวลาต่อมา

ประเทศไทยมีพระราชบัญญัติการแข่งขันทางการค้า พ.ศ. 2542 อันเป็นกฎหมายการแข่งขันทางการค้าที่ตราขึ้นมาเพื่อดูแลและรักษาตลาดของระบบเศรษฐกิจเสรีนิยม แต่กฎหมายฉบับนี้บังคับใช้กับผู้กระทำความผิดในประเทศไทยเท่านั้น อันส่งผลให้กฎหมายการแข่งขันทางการค้าของไทยพัฒนากับพฤติกรรมที่เป็นการผูกขาดหรือลดการแข่งขันที่มีลักษณะเป็นการกระทำระหว่างประเทศมากขึ้น นอกจากนี้แล้วการเกิดประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (AEC) จะนำมาสู่การค้าเสรีมากขึ้นภายในภูมิภาคอาเซียน แต่ทางประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (AEC) เองก็ได้ตระถึงปัญหาการเกิดพฤติกรรมการทำลายการแข่งขันทางการค้าที่กระทำลงในประเทศหนึ่งแต่ให้มามีผลในอีกประเทศหนึ่งก็อาจเกิดขึ้นได้ภายใต้การเปิดเสรีทางเศรษฐกิจ จึงได้กำหนดนโยบายการแข่งขันทางการค้าของประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (ASEAN Regional Guidelines on Competency Policy) โดยกำหนดให้การบังคับใช้กฎหมายการแข่งขันทางการค้าของชาติสมาชิกจะต้องครอบคลุมถึงพฤติกรรมที่กระทำลงนอกราชอาณาจักรแต่มามีผลกระทบในราชอาณาจักรด้วย (Extraterritorial Jurisdiction) ซึ่งประเทศไทยในฐานะชาติสมาชิกจะต้องอนุวัติการให้กฎหมายเป็นไปตาม Guideline ดังกล่าว ดังนั้นการที่พระราชบัญญัติการแข่งขันทางการค้า พ.ศ. 2542 ไม่สามารถบังคับใช้กับการกระทำความผิดที่เกิดขึ้นนอกประเทศแต่ส่งผลกระทบมาภายในประเทศไทย ทำให้สถานะของพระราชบัญญัติ

ดำเนินการลงโทษแก่บริษัทดังกล่าวได้ เนื่องจากว่า พฤติกรรมที่เป็นความผิดนั้นได้กระทำนอกประเทศไทย และไม่มีกฎหมายบัญญัติให้อำนาจคณะกรรมการ การแข่งขันดำเนินการเรื่องนี้ไว้ เช่นนี้แล้วทำให้ พระราชบัญญัติการแข่งขันทางการค้า พ.ศ. 2542 ไม่สามารถดูแลระบบเศรษฐกิจของประเทศไทยให้เกิด ความเสรีและเป็นธรรมได้อย่างแท้จริง รวมทั้งกฎหมาย ฉบับนี้ก็ไม่สอดคล้องกับแนวนโยบายการแข่งขันทางการค้าของประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน เช่นนี้แล้วถ้า ประเทศไทยจะบังคับใช้พระราชบัญญัติการแข่งขันทางการค้า พ.ศ. 2542 กับการกระทำที่เกิดขึ้นนอกประเทศไทย แต่ผลกระทบมาเกิดในประเทศไทย บทบัญญัติของกฎหมายก็ยังไม่มีความพร้อมและมีปัญหาในการ บังคับใช้อยู่หลายประการ ดังนี้

1. ปัญหาเกี่ยวกับการไม่มีบทบัญญัติของกฎหมายให้บังคับใช้กับการกระทำที่เกิดขึ้นนอกราชอาณาจักร แต่มีผลกระทบในราชอาณาจักร

เนื่องจากพระราชบัญญัติการแข่งขันทางการค้า พ.ศ. 2542 ไม่ปรากฏบทบัญญัติของกฎหมายในมาตราใดที่กำหนดให้นำกฎหมายฉบับนี้ไปใช้บังคับแก่กรณีความผิดที่กระทำนอกประเทศไทย แต่ผลกระทบจากการกระทำนั้นเกิดขึ้นในประเทศไทย ส่งผลให้เกิดปัญหาการตีความกฎหมายไปใน 2 แนวทาง ดังนี้

แนวทางแรก การตีความว่ากฎหมาย บังคับใช้กับการกระทำผิดนอกราชอาณาจักรไม่ได้ ซึ่งเป็นการตีความโดยยึดหลักของอำนาจอธิปไตย กล่าวคือ การตราและการบังคับใช้กฎหมายโดยหลักทั่วไปแล้ว กฎหมายที่ตราขึ้นในประเทศใดมีผลใช้บังคับแต่ในประเทศนั้น เพราะฉะนั้น ประเทศแต่ละประเทศไม่ว่า

จะมีขนาดเล็กหรือขนาดใหญ่ เป็นประเทศที่พัฒนา น้อยหรือพัฒนามากต่างก็มีอำนาจเด็ดขาดเป็นของตนเอง ในการที่จะตรากฎหมายหรือบังคับใช้กฎหมายอย่างไรก็ได้ภายในประเทศของตนเอง โดยไม่ต้องตกอยู่ภายใต้การควบคุมของใคร เพราะต่างก็มีอำนาจอธิปไตยอย่างเท่าเทียมกัน

แนวทางที่สอง การตีความว่ากฎหมาย บังคับใช้กับการกระทำผิดนอกราชอาณาจักรได้ โดยนำประมวลกฎหมายอาญามาตรา 5 วรรคแรกที่บัญญัติว่า “ความผิดใดที่การกระทำแม้แต่ส่วนหนึ่งส่วนใดได้กระทำในราชอาณาจักรก็ดี ผลแห่งการกระทำเกิดในราชอาณาจักรโดยผู้กระทำประสงค์ให้ผลนั้นเกิดในราชอาณาจักร หรือโดยลักษณะแห่งการกระทำ ผลที่เกิดขึ้นควรเกิดในราชอาณาจักร หรือย่อมจะสังเกตเห็นได้ว่าผลนั้นจะเกิดในราชอาณาจักรก็ดี ให้ถือว่าความผิดนั้นได้กระทำในราชอาณาจักร” มาเป็นจุดเกาะเกี่ยวกับพระราชบัญญัติการแข่งขันทางการค้า พ.ศ. 2542 โดยอ้างเหตุผลว่า พระราชบัญญัติการแข่งขันทางการค้า พ.ศ. 2542 เป็นกฎหมายธุรกิจที่มีโทษทางอาญา การดำเนินคดีอาญาแก่ผู้กระทำความผิดตามกฎหมายฉบับนี้ต้องนำประมวลกฎหมายอาญาและวิธีพิจารณาความอาญามาใช้บังคับประกอบด้วย

จากการศึกษาพบว่า การที่พระราชบัญญัติการแข่งขันทางการค้า พ.ศ. 2542 ไม่มีบทบัญญัติให้บังคับใช้กับการกระทำที่เกิดขึ้นนอกราชอาณาจักรแต่มีผลกระทบในราชอาณาจักร ทำให้เกิดความไม่ชัดเจนจึงนำมาซึ่ง การตีความที่แตกต่างกัน ประกอบกับการพิจารณาข้อร้องเรียนเรื่องการผูกขาดอะไหล่เครื่องผลิตกระแสไฟฟ้าที่วินิจฉัยจำกัดขอบเขตการบังคับใช้กฎหมายแต่เฉพาะกรณีที่มีการกระทำความผิดเกิดขึ้นเฉพาะภายในประเทศเท่านั้น ทำ

ให้การตีความให้พระราชบัญญัติการแข่งขันทางการค้า พ.ศ. 2542 บังคับใช้นอกราชอาณาจักรได้นั้น เกิดขึ้นได้ยากยิ่ง ถ้าหากไม่มีการบัญญัติกฎหมายให้ชัดเจนในเรื่องนี้

2. ปัญหาเกี่ยวกับคณะกรรมการการแข่งขันทางการค้า

คณะกรรมการการแข่งขันทางการค้าเป็นองค์กรหลักในการบังคับใช้พระราชบัญญัติการแข่งขันทางการค้า พ.ศ. 2542 โดยในการบังคับใช้กฎหมายนั้น จะแบ่งได้เป็นสำนักงานคณะกรรมการการแข่งขันทางการค้า และคณะกรรมการการแข่งขันทางการค้า

พระราชบัญญัติการแข่งขันทางการค้า พ.ศ. 2542 มาตรา 18 ได้กำหนดให้มีการจัดตั้งสำนักงานคณะกรรมการการแข่งขันทางการค้า เป็นหน่วยงานราชการอยู่ภายใต้การควบคุมดูแลของกรมการค้าภายใน กระทรวงพาณิชย์ มีอธิบดีกรมการค้าภายในเป็นเลขาธิการเป็นผู้บังคับบัญชาและรับผิดชอบในการปฏิบัติราชการของสำนักงาน นอกจากนี้เมื่อพิจารณาไปถึงผู้ที่เข้ามาดำรงตำแหน่งเป็นคณะกรรมการการแข่งขันทางการค้า พ.ศ. 2542 มาตรา 6 ได้กำหนดให้ คณะกรรมการการแข่งขันทางการค้าประกอบไปด้วย นักการเมือง คือ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงพาณิชย์ ข้าราชการประจำ คือ ปลัดกระทรวงพาณิชย์และปลัดกระทรวงการคลัง และผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งมีความรู้และประสบการณ์ ทางนิติศาสตร์ เศรษฐศาสตร์ พาณิชยศาสตร์ การบริหารธุรกิจหรือการบริหารราชการแผ่นดิน มีจำนวนไม่น้อยกว่า 8 คนแต่ไม่เกิน 12 คนโดยจะต้องมีผู้ทรงคุณวุฒิภาคเอกชนไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งเป็นกรรมการ โดยให้คณะรัฐมนตรีแต่งตั้ง

จากการศึกษาพบว่า การที่กฎหมายกำหนดให้สำนักงานคณะกรรมการการแข่งขันทางการค้าเป็นหน่วยงานหนึ่งของส่วนราชการ อยู่ภายใต้การควบคุมดูแลของกรมการค้าภายใน กระทรวงพาณิชย์ การบริหารองค์กรและการทำงานถูกยึดโยงอยู่กับกฎระเบียบที่เป็นระบบราชการ ซึ่งไม่มีความคล่องตัว อันทำให้การบังคับใช้กฎหมายการแข่งขันทางการค้าดำเนินไปได้ช้าไม่ทันต่อสถานการณ์ ประกอบกับการกำหนดให้ผู้ทรงคุณวุฒิภาคเอกชนมาดำรงตำแหน่งเป็นคณะกรรมการการแข่งขันทางการค้าเป็นจำนวนไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่ง แม้นในแง่ดีคือ เอกชน มักจะมีความรู้และเชี่ยวชาญเรื่องธุรกิจมากกว่าภาคส่วนอื่น แต่ก็มีข้อเสียคือ เอกชน มักจะมีส่วนได้เสียในทางธุรกิจร่วมกัน เข้าใจว่าธุรกิจต้องการกำไร และที่สำคัญคือส่วนใหญ่ภาคธุรกิจมักจะมีการรวมกลุ่มทางธุรกิจดูแลผลประโยชน์ระหว่างกันและมักจะเป็นผู้สนับสนุนหรือค้ำคูณเคียงกับนักการเมือง ทำให้การบังคับใช้กฎหมายไม่ปฏิบัติตามเจตนารมณ์

3. ปัญหาการดำเนินคดีกับการกระทำ ความผิดที่เกิดขึ้นนอกราชอาณาจักร

เนื่องจากว่าเมื่อมีการกระทำความผิดเกี่ยวกับพระราชบัญญัติการแข่งขันทางการค้า พ.ศ. 2542 ขึ้นนอกราชอาณาจักร แต่ผลของการกระทำมากระทบต่อประเทศไทย เช่นนี้แล้วถ้าจะมีการดำเนินคดีเกี่ยวกับการกระทำความผิดนอกราชอาณาจักรดังกล่าว อาจจะเป็นการดำเนินคดีได้ถึง 3 ประเภท คือ คดีอาญา คดีปกครอง และคดีแพ่ง จึงทำให้เกิดปัญหาในการดำเนินคดีกับผู้กระทำความผิดนอกราชอาณาจักร ดังนี้

3.1 เขตอำนาจศาลในการพิจารณาคดี

เนื่องจากประเทศไทยอยู่ในระบบศาลคู่ กล่าวคือมีศาลยุติธรรมและศาลปกครอง ทำหน้าที่ในการพิจารณาคดีแยกกันโดยเด็ดขาด ดังนั้นทำให้ในการกระทำความผิดในเรื่องหนึ่งอาจจะต้องดำเนินคดีในศาลถึง 2 ศาลพร้อมกันได้ เมื่อพิจารณาถึงพระราชบัญญัติการแข่งขันทางการค้า พ.ศ. 2542 ในหลาย ๆ มาตรา จะพบว่า เมื่อมีการกระทำความผิดเกิดขึ้นนอกราชอาณาจักรเกิดขึ้นแล้ว ผลของการกระทำมาเกิดขึ้นในราชอาณาจักร เช่นนี้แล้วเมื่อต้องดำเนินคดีในศาลอาจจะต้องแยกดำเนินคดีขึ้นอยู่กับว่าในเรื่องนี้เป็นคดีที่อยู่ในเขตอำนาจของศาลยุติธรรมหรืออยู่ในเขตอำนาจของศาลปกครอง เช่น การกระทำความผิดตามมาตรา 25 อันเป็นความผิดในกรณีใช้อำนาจเหนือตลาดในทางมิชอบ จะต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน 3 ปี หรือปรับไม่เกิน 6 ล้านบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ การพิจารณาคดีสำหรับผู้กระทำความผิดที่ได้กระทำลงนอกราชอาณาจักรจะอยู่ในเขตอำนาจของศาลยุติธรรม แต่ถ้าเป็นกรณีคณะกรรมการการแข่งขันทางการค้ามีคำสั่งตามมาตรา 31 คือ เป็นการออกคำสั่งเป็นหนังสือให้ผู้ประกอบธุรกิจระงับ หยุด หรือแก้ไขเปลี่ยนแปลงการกระทำ ในกรณีที่คณะกรรมการแข่งขันทางการค้าเห็นว่าผู้ประกอบธุรกิจฝ่าฝืนมาตรา 25 ที่ เป็นความผิดเกี่ยวกับการใช้อำนาจเหนือตลาด การอุทธรณ์คำสั่งดังกล่าว ผู้กระทำความผิดนอกราชอาณาจักรจะต้องอุทธรณ์ไปยังศาลปกครอง

จากการศึกษาพบว่า การที่ประเทศไทยใช้ระบบศาลคู่ในการพิจารณาคดีทำให้การต่อสู้คดีของผู้ที่กระทำความผิดนอกราชอาณาจักรต้องดำเนินกระบวนการพิจารณาในหลายศาล ทั้ง ๆ ที่เป็นความผิดเดียว ซึ่งทำให้การต่อสู้คดีเป็นไปได้โดยยากลำบาก อีกทั้ง

การที่ศาลยุติธรรมใช้การพิจารณาคดีเป็นระบบกล่าวหา แต่ศาลปกครองใช้การพิจารณาคดีระบบไต่สวน เช่นนี้แล้วไม่เอื้ออำนวยในการดำเนินคดีและต่อสู้คดีสำหรับการกระทำความผิดนอกราชอาณาจักรสำหรับประเทศไทย

3.2 การดำเนินคดีอาญา

เนื่องจากว่าพระราชบัญญัติการแข่งขันทางการค้า พ.ศ. 2542 เป็นกฎหมายธุรกิจที่กำหนดโทษทางอาญาไว้สำหรับผู้กระทำความผิด ในการดำเนินคดีอาญานั้นพระราชบัญญัติการแข่งขันทางการค้า พ.ศ. 2542 มาตรา 55 ได้กำหนดให้ผู้เสียหายมีสิทธิเพียงร้องทุกข์ต่อคณะกรรมการการแข่งขันทางการค้าเท่านั้น ไม่มีสิทธินำคดีอาญาไปฟ้องด้วยตนเอง ดังนั้นเมื่อเกิดการกระทำความผิดขึ้นนอกราชอาณาจักรแต่ผลมาเกิดขึ้นในราชอาณาจักรไทย ส่งผลให้ความผิดตามพระราชบัญญัติการแข่งขันทางการค้า พ.ศ. 2542 ทุกคดีที่กระทำนอกราชอาณาจักรไทย มีปัญหาในการดำเนินคดีอาญา ได้แก่

3.2.1 การสอบสวนความผิด

เมื่อพิจารณาจากพระราชบัญญัติการแข่งขันทางการค้า พ.ศ. 2542 ไม่ได้บัญญัติไว้ให้คณะกรรมการการแข่งขันทางการค้ามีอำนาจสอบสวนเกี่ยวกับความผิดที่เกิดขึ้นนอกประเทศไทย แต่ผลกระทบบางเกิดขึ้นในประเทศไทยไว้โดยตรง อีกทั้งไม่มีบทบัญญัติให้อำนาจองค์กรใดทำหน้าที่สอบสวนไว้โดยเฉพาะ เมื่อเป็นกรณีที่มีการกระทำผิดตามกฎหมายนั้นนอกนอกราชอาณาจักรไทย วิธีการพิจารณาและดำเนินคดีก็จะต้องเป็นไปตามกระบวนการของประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา โดยพิจารณาจากประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 20 วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า “ถ้าความผิดซึ่ง

มีโทษตามกฎหมายไทยได้กระทำลงนอกราชอาณาจักรไทย ให้อัยการสูงสุดหรือผู้รักษาการแทนเป็นพนักงานสอบสวนผู้รับผิดชอบหรือจะมอบหมายหน้าที่นั้น ให้พนักงานอัยการหรือพนักงานสอบสวนคนใดเป็นผู้รับผิดชอบทำการสอบสวนแทนก็ได้”

จากการศึกษาพบว่า แม้ว่าประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 20 จะเปิดช่องให้อัยการสูงสุดมีอำนาจมอบให้พนักงานสอบสวนดำเนินการสอบสวนแทนได้ก็ตาม แต่เมื่อพิจารณาแล้วทำให้เกิดความไม่แน่ใจว่า อัยการสูงสุดจะสามารถมอบให้คณะกรรมการการแข่งขันทางการค้า ซึ่งเป็นองค์กรเฉพาะในการบังคับใช้กฎหมายสอบสวนแทนได้หรือไม่ เพราะว่า พระราชบัญญัติการแข่งขันทางการค้า พ.ศ. 2542 มาตรา 15 กำหนดไว้แต่เพียงว่า ให้คณะกรรมการการแข่งขันทางการค้าและอนุกรรมการสอบสวนมีอำนาจเช่นเดียวกับพนักงานสอบสวนตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา โดยไม่ได้กำหนดให้คณะกรรมการการแข่งขันทางการค้าและคณะอนุกรรมการสอบสวนตามมาตรา 15 ดังกล่าวนั้น เป็นพนักงานสอบสวนตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาแต่อย่างใด ซึ่งในประเด็นนี้ทำให้เกิดความไม่ชัดเจนในทางกฎหมายในเรื่องอำนาจการสอบสวน

3.2.2 อำนาจในการฟ้องคดีต่อศาล

อำนาจฟ้องคดีอาญาสำหรับการกระทำผิดที่เกิดขึ้นนอกประเทศไทยแต่ผลจากการกระทำนั้นส่งผลกระทบต่อประเทศไทยจะเป็นอำนาจของอัยการสูงสุดเท่านั้น โดยเมื่ออัยการสูงสุดดำเนินการสอบสวนเอง หรือเป็นกรณีมอบอำนาจให้อัยการหรือพนักงานสอบสวนดำเนินการสอบสวนแทน และได้ส่งสำนวนการสอบสวนมายังอัยการสูงสุดแล้ว

อัยการสูงสุดจะทำความเข้าใจว่าควรสั่งฟ้องหรือสั่งไม่ฟ้อง ถ้าอัยการสูงสุดเห็นควรสั่งฟ้องก็ให้ยื่นฟ้องต่อศาลอาญา แต่ถ้าอัยการสูงสุดเห็นควรสั่งไม่ฟ้องก็ให้คดีนั้นยุติไป โดยที่คณะกรรมการการแข่งขันทางการค้าไม่มีอำนาจฟ้องคดีต่อศาลได้เองโดยตรงภายหลังจากที่อัยการสูงสุดมีความเห็นสั่งไม่ฟ้อง เพราะ พระราชบัญญัติการแข่งขันทางการค้า พ.ศ. 2542 มาตรา 16 ไม่ได้กำหนดอำนาจไว้

จากการศึกษาพบว่า การที่พระราชบัญญัติการแข่งขันทางการค้า พ.ศ. 2542 ไม่ได้กำหนดให้คณะกรรมการการแข่งขันทางการค้ามีอำนาจฟ้องคดีได้เอง ทำให้คดีในความผิดเกี่ยวกับการแข่งขันทางการค้ายุติได้โดยง่าย อีกทั้งเป็นการให้ดุลพินิจในการฟ้องคดีแก่อัยการแต่ไม่ให้อำนาจแก่องค์กรเฉพาะที่มีหน้าที่บังคับใช้กฎหมาย ทำให้เวลาที่มีความเห็นขัดแย้งกัน เช่น อัยการเห็นควรสั่งไม่ฟ้อง แต่คณะกรรมการการแข่งขันทางการค้าเห็นว่าควรฟ้อง คณะกรรมการการแข่งขันทางการค้าก็ไม่สามารถดำเนินการลงโทษใด ๆ แก่ผู้กระทำความผิดได้ ทำให้การบังคับใช้กฎหมายไม่เป็นไปตามเจตนารมณ์

3.2.3 การดำเนินการสอบสวนพิจารณาคดีในศาล

การดำเนินการสอบสวนพิจารณาในคดีอาญาตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 172 วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า “การพิจารณาและสืบพยานในศาล ให้ทำโดยเปิดเผยต่อหน้าจำเลย เว้นแต่บัญญัติไว้เป็นอย่างอื่น” จากเงื่อนไขดังกล่าว ถ้าหากจำเลยไม่มาศาล ไม่ว่าจะด้วยเหตุผลเพราะจำเลยหลบหนี หรือในกรณีที่อยู่ในต่างประเทศไม่ยอมเข้ามาต่อสู้คดีในประเทศไทย

การดำเนินกระบวนการพิจารณาคดียอมไม่สามารถกระทำต่อไปได้

จากการศึกษาพบว่า พระราชบัญญัติการแข่งขันทางการค้า พ.ศ. 2542 เป็นกฎหมายที่กำหนดโทษทางอาญาไว้ สำหรับการกระทำความผิดด้วย ดังนั้นการพิจารณาคดีกับจำเลยที่กระทำความผิดนอกประเทศไทยแต่ผลกระทบมาเกิดในประเทศไทย จะต้องอยู่ภายใต้เงื่อนไขของประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 172 วรรคหนึ่งด้วย ดังนั้นแม้จะมีการฟ้องคดีอาญาแก่ผู้กระทำความผิดตามพระราชบัญญัติการแข่งขันทางการค้า พ.ศ. 2542 นอกราชอาณาจักรของประเทศไทย แต่ถ้าไม่สามารถนำจำเลยมาศาลได้ ศาลก็ไม่อาจดำเนินกระบวนการพิจารณาต่อไปได้ ทำให้เกิดปัญหาการบังคับใช้กฎหมายในทางปฏิบัติอย่างมาก

3.2.4 มาตรฐานในการพิสูจน์ความผิด

เมื่อผู้กระทำความผิดที่กระทำนอกราชอาณาจักรของประเทศไทย แต่ผลกระทบมาเกิดในประเทศไทย และถูกฟ้องคดีอาญาต่อศาลไทยแล้ว โจทก์ผู้ฟ้องคดีจะต้องมีหน้าที่นำสืบว่า จำเลยกระทำความผิดจริงตามที่กล่าวหา โดยมาตรฐานการพิสูจน์ความผิด คือ จะต้องพิสูจน์ให้ถึงมาตรฐานว่าจำเลยเป็นผู้กระทำความผิดจริงตามฟ้องจนปราศจากข้อสงสัย ถ้าหากโจทก์พิสูจน์ไม่ได้หรือศาลยังมีข้อสงสัยว่าจำเลยเป็นผู้กระทำความผิดหรือไม่ เช่นนี้แล้วศาลจะต้องปล่อยตัวจำเลยพ้นจากความผิดไป อันเป็นไปตามบทบัญญัติของประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 227

จากการศึกษาพบว่า การพิสูจน์ความผิดตามพระราชบัญญัติการแข่งขันทางการค้า

พ.ศ. 2542 สำหรับกรณีผู้กระทำความผิดนอกราชอาณาจักรแต่ผลมาเกิดในราชอาณาจักรก็ต้องอยู่ในมาตรฐานการพิสูจน์จนปราศจากข้อสงสัยเช่นเดียวกัน เนื่องจากเป็นความผิดที่มีโทษอาญาดังนั้นการสืบพยานจึงมีปัญหาในการหาพยานหลักฐาน เพราะว่าการกระทำความผิดต่าง ๆ เกิดขึ้นในต่างประเทศทั้งหมด เพียงแต่ประเทศไทยเป็นผู้ได้รับผลกระทบจากการกระทำนั้นเท่านั้น เช่นนี้แล้วพยานหลักฐานต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นพยานเอกสารหรือพยานวัตถุยอมจะต้องอยู่ในต่างประเทศเป็นส่วนใหญ่ ทำให้การค้นหาพยานหลักฐานเพื่อจะพิสูจน์ความผิดได้ชัดเจนจนปราศจากข้อสงสัยจึงกระทำได้ยากกว่าเมื่อเทียบกับการค้นหาพยานหลักฐานจากการกระทำความผิดที่เกิดขึ้นในประเทศไทย

3.3 การดำเนินคดีแพ่ง

การกระทำความผิดตามพระราชบัญญัติการแข่งขันทางการค้า พ.ศ. 2542 นอกจากจะต้องถูกลงโทษในทางอาญาแล้ว บุคคลซึ่งได้รับความเสียหายจากการกระทำความผิดตามพระราชบัญญัตินี้ที่เกิดขึ้นนอกราชอาณาจักรของประเทศไทยมีสิทธิฟ้องเรียกค่าเสียหายในทางแพ่งจากผู้กระทำความผิดได้ด้วย ซึ่งเป็นไปตามพระราชบัญญัติการแข่งขันทางการค้า พ.ศ. 2542 มาตรา 40 โดยผู้เสียหายจะฟ้องคดีเองหรือให้คณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภคหรือสมาคมตามกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองผู้บริโภคฟ้องคดีเรียกค่าเสียหายแทนผู้บริโภคหรือสมาชิกของสมาคมก็ได้ โดยการฟ้องคดีเสียค่าเสียหายอันเป็นคดีแพ่งนั้นสามารถกระทำได้ 2 วิธี ดังนี้

วิธีแรก การยื่นคำร้องตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 44/1 เนื่องจากว่าการกระทำความผิดตามพระราชบัญญัติ

การแข่งขันทางการค้า พ.ศ. 2542 นั้นถือได้ว่าเป็นคดีประเภทคดีแพ่งเกี่ยวเนื่องคดีอาญา เพราะว่าการกระทำความผิดหนึ่งครั้งนั้นถือได้ว่าเป็นความผิดที่ต้องรับโทษในทางอาญาและทางแพ่งพร้อมกัน ทำให้ผู้ที่ได้รับความเสียหายได้รับประโยชน์จากบทบัญญัติตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 44/1 โดยไม่ต้องไปฟ้องเป็นคดีแพ่งต่างหากอีกคดีหนึ่งก็ได้ แต่วิธีนี้จะจำกัดสิทธิในการยื่นคำร้องได้แต่เฉพาะผู้ที่ได้รับความเสียหายจากการกระทำความผิดเท่านั้น

วิธีที่สอง การฟ้องเป็นคดีแพ่งเป็นอีกคดีหนึ่ง การฟ้องเป็นคดีแพ่งต่างหากนี้จะกระทำโดยอาศัยมูลเหตุจากการละเมิด โดยผู้มีส่วนฟ้องคดีอาจจะเป็นผู้ได้รับความเสียหาย คณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภคหรือสมาคมตามกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองผู้บริโภคก็ได้

จากการศึกษาพบว่า ในการฟ้องคดีแพ่งเพื่อเรียกค่าเสียหายจากบุคคลผู้กระทำความผิด นอกพระราชอำนาจจักรของประเทศไทยนั้นจะต้องดำเนินการภายในอายุความซึ่งพระราชบัญญัติการแข่งขันทางการค้า พ.ศ. 2542 โดยกำหนดอายุความไว้โดยเฉพาะในมาตรา 41 คือ บุคคลผู้ได้รับความเสียหาย คณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภคหรือสมาคมตามกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองผู้บริโภคจะต้องฟ้องคดีแพ่งต่อศาลภายใน 1 ปีนับแต่วันที่ผู้ได้รับความเสียหายรู้หรือควรจะได้รู้ถึงเหตุดังกล่าว มิเช่นนั้นแล้วสิทธิในการนำคดีสู่ศาลเป็นอันสิ้นไปซึ่งอายุความตามมาตรา 41 นี้จะใช้กับการฟ้องคดีเพื่อเรียกค่าเสียหายทั้งสองวิธี แต่การดำเนินคดีอาญาจะต้องสืบสวนสอบสวนหาพยานหลักฐานสำหรับการกระทำความผิดที่เกิดขึ้นนอกพระราชอำนาจจักรเป็นเวลานาน ซึ่งถ้าหากความผิดมีความซับซ้อนมาก ระยะเวลาในการสืบสวน

สอบสวนก็จะนานตามไปด้วย ดังนั้นการกำหนดอายุความไว้ 1 ปีนับแต่วันที่ผู้ได้รับความเสียหายรู้หรือควรจะได้รู้ถึงเหตุดังกล่าว ทำให้ผู้เสียหายไม่ได้รับประโยชน์จากประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 44/1 ทำให้ต้องสิ้นเปลืองเวลาและค่าใช้จ่ายในการดำเนินคดีแพ่งและสืบพยานในทางแพ่งอีกต่างหาก

อภิปรายผล

ประเทศไทยมีการตรากฎหมายการแข่งขันทางการค้าขึ้นใช้บังคับภายใต้ชื่อ พระราชบัญญัติการแข่งขันทางการค้า พ.ศ. 2542 อันเป็นประเทศแรกในกลุ่มประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนที่มีการบังคับใช้กฎหมายเรื่องนี้ ซึ่งรวมระยะเวลาในการบังคับจนถึงปัจจุบันประมาณ 16 ปี แต่กฎหมายฉบับนี้ยังมีปัญหาการบังคับใช้ในหลายประเด็น โดยเฉพาะปัญหาเรื่องการบังคับใช้พระราชบัญญัติการแข่งขันทางการค้า พ.ศ. 2542 นอกพระราชอำนาจจักรและประเด็นอื่น ๆ ที่มีความเกี่ยวข้อง อันทำให้กฎหมายไม่สอดคล้องกับการพัฒนาการค้าระหว่างประเทศ และการรวมกลุ่มเป็นประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (AEC)ที่กำลังจะเกิดขึ้นในภูมิภาคอาเซียน

ในการวิจัยพบว่า การบังคับใช้พระราชบัญญัติการแข่งขันทางการค้า พ.ศ. 2542 สำหรับการกระทำที่เกิดขึ้นนอกพระราชอำนาจจักรกรณีมีผลกระทบต่อประเทศไทยมีปัญหาทางกฎหมาย ดังต่อไปนี้

การที่พระราชบัญญัติการแข่งขันทางการค้า พ.ศ. 2542 ไม่มีบทบัญญัติของกฎหมายที่ชัดเจนว่าให้บังคับใช้กฎหมายกับกรณีการกระทำความผิดที่กระทำนอกพระราชอำนาจจักร แต่ผลของการกระทำมาเกิดในราชอาณาจักรทำให้เกิดปัญหาเรื่องความไม่ชัดเจนของกฎหมายว่า พระราชบัญญัติการแข่งขันทางการค้า

พ.ศ. 2542 ของประเทศไทยสามารถใช้บังคับนอก
ราชอาณาจักรได้หรือไม่ จึงทำให้ต้องมีการตีความ
กฎหมาย ซึ่งการตีความนั้นแบ่งได้เป็น 2 แนวทาง ทั้ง
แนวทางที่ตีความกฎหมายไม่ให้อำนาจใช้กฎหมายนอก
ราชอาณาจักร และแนวทางที่ตีความให้กฎหมายบังคับ
ใช้นอกราชอาณาจักรได้ แต่ก็ยังไม่ได้ข้อสรุปที่ชัดเจน
ว่าเป็นไปในแนวทางใด แต่เมื่อพิจารณาบทบัญญัติของ
กฎหมายประกอบกับข้อร้องเรียนกรณีการผูกขาด
อะไหล่เครื่องผลิตกระแสไฟฟ้าที่เกิดขึ้นในอดีตที่
คณะกรรมการการแข่งขันทางการค้าก็ตีความไว้แล้วว่า
คณะกรรมการการแข่งขันทางการค้าไม่มีอำนาจบังคับ
ใช้พระราชบัญญัติการแข่งขันทางการค้า พ.ศ. 2542
นอกราชอาณาจักร แม้ว่าผู้กระทำผิดจะกระทำผิดตาม
พระราชบัญญัติการแข่งขันทางการค้า พ.ศ. 2542 จริง
และมีผลกระทบเกิดขึ้นกับประเทศไทยจริง เพราะ
ผู้กระทำผิดกระทำความผิดนอกราชอาณาจักรไทย ทำให้
ไม่สามารถแก้ไขปัญหาก่กรณีที่เกิดขึ้นได้ จาก
ปัญหาในเรื่องการไม่มีบทบัญญัติของกฎหมายให้
บังคับใช้กฎหมายนอกราชอาณาจักรได้นั้น ทำให้
พระราชบัญญัติการแข่งขันทางการค้า พ.ศ. 2542
อาจถูกตีความให้มีผลบังคับใช้เฉพาะการกระทำผิดที่
กระทำลงนอกราชอาณาจักรเท่านั้นได้

นอกจากนี้แล้วพระราชบัญญัติการแข่งขันทาง
การค้า พ.ศ. 2542 ยังมีปัญหาเกี่ยวกับคณะกรรมการ
การแข่งขันทางการค้าซึ่งเป็นองค์กรบังคับใช้กฎหมาย โดย
ในมาตรา 18 ได้กำหนดให้จัดตั้งสำนักงาน
คณะกรรมการการแข่งขันทางการค้า เป็นหน่วยงาน
ราชการอยู่ภายใต้การควบคุมดูแลของกรมการค้า
ภายใน กระทรวงพาณิชย์ การที่กำหนดให้คณะกรรมการ
การแข่งขันทางการค้าเป็นหน่วยงานของส่วนราชการ
ทำให้เกิดความไม่คล่องตัวในการดำเนินงาน เนื่องจาก

ระบบราชการนั้นการดำเนินงานจะเป็นไปโดยยึดติดกับ
กฎระเบียบเป็นหลัก สำหรับในส่วนของผู้ที่เข้ามา
ดำรงตำแหน่งเป็นคณะกรรมการการแข่งขันทางการค้า
พระราชบัญญัติการแข่งขันทางการค้า พ.ศ. 2542
มาตรา 6 ได้กำหนดให้ประกอบด้วยทั้งนักการเมือง
ข้าราชการระดับสูงและผู้ทรงคุณวุฒิที่จะต้องมาจาก
ภาคเอกชนไม่น้อยกว่าครึ่งหนึ่ง ทำให้ผู้ที่เข้ามาทำ
หน้าที่ในการบังคับใช้กฎหมายมีส่วนได้เสียกับการ
กระทำความผิด ทำให้กฎหมายไม่สามารถบังคับใช้กับ
พฤติกรรมที่เป็นการทำลายการแข่งขันทางการค้าได้
อย่างมีประสิทธิภาพตามเจตนารมณ์ของกฎหมาย

อีกทั้งมีปัญหากการดำเนินคดีกับการกระทำ
ความผิดที่เกิดขึ้นนอกราชอาณาจักร เนื่องจากว่าเมื่อมี
การกระทำความผิดเกี่ยวกับพระราชบัญญัติการแข่งขัน
ทางการค้า พ.ศ. 2542 ขึ้นนอกราชอาณาจักร แต่ผล
ของการกระทำมากระทบต่อประเทศไทย แล้วมีการ
ดำเนินคดีเกี่ยวกับการกระทำความผิดนอก
ราชอาณาจักรดังกล่าว อาจจะเป็นการดำเนินคดีได้ถึง
3 ประเภท คือ คดีอาญา คดีปกครอง และคดีแพ่ง จึงทำ
ให้เกิดปัญหาในการดำเนินคดีกับผู้กระทำความผิดนอก
ราชอาณาจักร คือ เขตอำนาจศาลในการพิจารณาคดีที่
ทำให้ผู้กระทำความผิดนอกราชอาณาจักรจะต้องต่อสู้คดีใน
ศาลหลายศาล รวมทั้งการดำเนินคดีอาญาสำหรับการ
กระทำความผิดนอกราชอาณาจักรทั้งในเรื่องของการ
สอบสวน กล่าวคือว่าเมื่อมีการกระทำความผิดเกิดขึ้น
นอกราชอาณาจักรแล้ว ผลของการกระทำมาเกิดใน
ประเทศไทย อัยการสูงสุดจะมอบหมายให้
คณะกรรมการการแข่งขันทางการค้าดำเนินการ
สอบสวนแทนได้หรือไม่ เพราะพระราชบัญญัติ
การแข่งขันทางการค้า พ.ศ. 2542 มาตรา 15 กำหนดไว้แต่
เพียงว่า ให้คณะกรรมการการแข่งขันทางการค้าและ

อนุกรรมการสอบสวนมีอำนาจเช่นเดียวกับพนักงานสอบสวนตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา โดยไม่ได้กำหนดให้คณะกรรมการการแข่งขันทางการค้าและคณะอนุกรรมการการสอบสวนตามมาตรา 15 เป็นพนักงานสอบสวนตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ในส่วนของอำนาจฟ้องคดี ด้วยเหตุผลว่าพระราชบัญญัติการแข่งขันทางการค้า พ.ศ. 2542 มาตรา 16 ไม่ได้กำหนดอำนาจฟ้องคดีให้แก่คณะกรรมการการแข่งขันทางการค้า ในกรณีที่มีความเห็นแตกต่างจากอัยการสูงสุดในเรื่องของการฟ้องคดี จึงส่งผลให้ถ้าอัยการมีความเห็นสั่งไม่ฟ้อง ความผิดนั้นก็ยุติไปในทันที นอกจากนี้แล้วการดำเนินกระบวนการพิจารณาในศาลและมาตรฐานการพิสูจน์ความผิดทางอาญา อันจะต้องกระทำต่อหน้าจำเลย และต้องพิสูจน์ให้ได้จนปราศจากข้อสงสัยว่าจำเลยกระทำผิดจริง ทำให้การดำเนินกระบวนการพิจารณาสำหรับผู้กระทำผิดตามกฎหมายธุรกิจเป็นไปได้ยากยิ่ง เพราะต้องใช้มาตรฐานการดำเนินกระบวนการพิจารณา มาตรฐานเดียวกับคดีอาญาโดยแท้ นอกจากคดีอาญาแล้วการดำเนินคดีแพ่งก็มีปัญหาในเรื่องของอายุความในการฟ้องเรียกค่าเสียหาย ที่กำหนดให้ต้องฟ้องคดีภายใน 1 ปีนับแต่วันที่ได้รับรู้หรือควรจะรู้ถึงเหตุดังกล่าว ถ้าไม่ฟ้องภายใน 1 ปีให้หมดสิทธินำคดีมาสู่ศาล เป็นระยะเวลาที่สั้นเกินไปและไม่เหมาะสมกับลักษณะคดีที่จะต้องสืบหาพยานหลักฐานจำนวนมาก

ซึ่งปัญหาดังกล่าวข้างต้นเป็นอุปสรรคอย่างยิ่งในการบังคับใช้พระราชบัญญัติการแข่งขันทางการค้า พ.ศ. 2542 สำหรับการกระทำความผิดนอกราชอาณาจักร แต่ผลของการกระทำมาเกิดในราชอาณาจักร จนทำให้กฎหมายไม่สามารถดูแลปกป้องระบบเศรษฐกิจแบบ

เสรีนิยมของประเทศไทยให้สามารถแข่งขันกันได้อย่างเป็นธรรม ปราศจากพฤติกรรมที่เป็นการทำลายการแข่งขันทางการค้าที่กระทำทั้งในราชอาณาจักรและนอกราชอาณาจักรได้

ข้อเสนอแนะ

1. ปัญหาเกี่ยวกับการที่พระราชบัญญัติการแข่งขันทางการค้า พ.ศ. 2542 ไม่มีบทบัญญัติของกฎหมายที่ชัดเจนว่าให้บังคับใช้กฎหมายกับกรณีการกระทำความผิดที่กระทำนอกราชอาณาจักร แต่ผลของการกระทำมาเกิดในราชอาณาจักร ทำให้กฎหมายเกิดความไม่ชัดเจนและมีแนวโน้มที่จะถูกตีความว่า ไม่สามารถบังคับใช้นอกราชอาณาจักรได้ เพื่อให้กฎหมายเกิดความชัดเจนเห็นควรเพิ่มบทบัญญัติในพระราชบัญญัติการแข่งขันทางการค้า พ.ศ. 2542 ว่าแม้การกระทำความผิดตามพระราชบัญญัติการแข่งขันทางการค้า พ.ศ. 2542 จะกระทำลงนอกราชอาณาจักร แต่ถ้าผลมาเกิดในราชอาณาจักรก็ต้องรับโทษในราชอาณาจักรด้วย

2. ปัญหาเกี่ยวกับองค์การบังคับใช้กฎหมาย ควรจะให้สำนักงานคณะกรรมการการแข่งขันทางการค้าเป็นองค์กรอิสระ เพื่อให้เกิดความคล่องตัวในการดำเนินงาน ไม่ถูกผูกติดอยู่กับกฎระเบียบของราชการ และผู้ที่มาดำรงตำแหน่งเป็นคณะกรรมการการแข่งขันทางการค้าควรจะเป็นอิสระของ ผู้ทรงคุณวุฒิจากภาคเอกชนให้ลดลง

3. ปัญหาเกี่ยวกับเขตอำนาจศาลในการพิจารณาคดี เห็นควรกำหนดให้ศาลใดศาลหนึ่งมีเขตอำนาจในการพิจารณาคดีที่เป็นความผิดตามพระราชบัญญัติการแข่งขันทางการค้า พ.ศ. 2542 นอกราชอาณาจักร แต่ผลของการกระทำมาเกิดในราชอาณาจักร เพื่อไม่ให้เกิดการกระทำความผิดเดียวต้อง

ต่อผู้คดีในหลายศาลซ้ำซ้อนกัน จึงเห็นควรกำหนดให้ศาลทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศเป็นศาลที่มีเขตอำนาจการพิจารณาคดีประเภทนี้ เนื่องจากศาลทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศเป็นศาลชำนาญพิเศษที่เชี่ยวชาญในคดีที่เกี่ยวข้องกับการค้าระหว่างประเทศ อีกทั้งวิธีพิจารณาในบางเรื่อง เช่น การไม่ต้องแปลพยานเอกสารเป็นภาษาไทยสำหรับพยานเอกสารที่ไม่ใช่พยานสำคัญในคดี เป็นต้น ก็มีความเหมาะสมกับการพิจารณาคดีที่ผู้กระทำความผิดเป็นคนต่างด้าวมากกว่าศาลอื่น ๆ

4. ปัญหาเกี่ยวกับอำนาจการสอบสวนของคณะกรรมการการแข่งขันทางการค้าในกรณีที่มีความผิดเกิดขึ้นนอกราชอาณาจักรแต่ผลกระทบของการกระทำมาเกิดในราชอาณาจักรนั้น ควรจะให้เป็นการสอบสวนของคณะกรรมการการแข่งขันทางการค้าอันเป็นองค์กระเฉพาะที่จัดตั้งขึ้นเพื่อบังคับใช้พระราชบัญญัติฉบับนี้ ซึ่งมีความเหมาะสมและมีความเชี่ยวชาญในการดำเนินการสอบสวน และทำให้การดำเนินการตามพระราชบัญญัติการแข่งขันทางการค้า พ.ศ. 2542 มีความเป็นเอกภาพในการดำเนินการสอบสวนคดีที่ความผิดเกิดนอกราชอาณาจักร ดังนั้น เพื่อให้เกิดความชัดเจน เห็นควรให้แก้ไขบทบัญญัติในมาตรา 15 โดยกำหนดให้คณะกรรมการการแข่งขันทางการค้าและคณะกรรมการสอบสวนเป็นพนักงานสอบสวนตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

5. ปัญหาเกี่ยวกับอำนาจฟ้องคดีต่อศาล เห็นควรที่จะเพิ่มบทบัญญัติในมาตรา 16 โดยกำหนดว่าให้คณะกรรมการการแข่งขันทางการค้ามีอำนาจฟ้องคดีต่อศาลได้ ในกรณีที่อัยการมีความเห็นสั่งไม่ฟ้องคดี

6. ปัญหาเกี่ยวกับการดำเนินคดีอาญา การกำหนดโทษทางอาญาทั้งโทษจำคุกและโทษปรับ

สำหรับการกระทำความผิดนอกราชอาณาจักร ทำให้การดำเนินคดีอาญาแก่ผู้กระทำความผิดนอกราชอาณาจักรนั้นกระทำได้ยากมาก ๆ เนื่องจากจะติดเงื่อนไขเรื่องการดำเนินกระบวนการพิจารณาจะต้องกระทำต่อหน้าจำเลย และมาตรฐานการพิสูจน์ความผิดจะต้องถึงระดับปราศจากข้อสงสัย เห็นว่าควรให้เปลี่ยนโทษตามมาตรา 51 สำหรับการกระทำความผิดจากโทษทางอาญาเป็นโทษปรับทางปกครอง (Surcharge) เพื่อให้การเหมาะสมและยืดหยุ่นในการดำเนินกระบวนการพิจารณาคดี

7. ปัญหาเกี่ยวกับอายุความในการฟ้องเรียกค่าเสียหาย เนื่องจากอายุความในการฟ้องเรียกค่าเสียหายที่กำหนดให้ต้องฟ้องคดีภายใน 1 ปีนับแต่วันที่ผู้ได้รับความเสียหายรู้หรือควรจะรู้ถึงเหตุดังกล่าวเป็นระยะเวลาที่สั้นไป เมื่อเทียบกับลักษณะความผิดที่เกิดขึ้นที่ต้องใช้เวลาในการค้นหาพยานหลักฐานต่าง ๆ จำนวนมาก อีกทั้งถ้าเป็นความผิดที่เกิดขึ้นนอกราชอาณาจักรไทย ดังนั้นเห็นควรให้แก้ไขบทบัญญัติในมาตรา 41 ให้คล้ายกับประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 448 วรรคสอง คือ บุคคลผู้ได้รับความเสียหาย คณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภคหรือสมาคมตามกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองผู้บริโภคจะต้องฟ้องต่อศาลภายใน 1 ปีนับแต่วันที่ผู้ได้รับความเสียหายรู้หรือควรจะรู้ถึงเหตุดังกล่าว หรือภายใน 10 ปีนับแต่วันที่กระทำความผิด แต่ในกรณีที่มีการเรียกร้องค่าเสียหายในมูลอันเป็นความผิดมีโทษตามกฎหมายลักษณะอาญา และมีกำหนดอายุความอาญายาวกว่าก็ให้เอาอายุความที่ยาวกว่ามาใช้บังคับ เพื่อให้อายุความในการฟ้องเรียกค่าเสียหายนั้นเหมาะสมกับความผิดที่เกิดขึ้นนอกราชอาณาจักร

เอกสารอ้างอิง

- กมลวรรณ จีระวิศิษฎ์. (2557). การ “ฮั้ว” เพื่อการส่งออก : ศึกษาเปรียบเทียบกฎหมายไทยและกฎหมายสหรัฐอเมริกา. ใน กฎหมายกับการเปลี่ยนแปลงสังคมไทย (พิมพ์ครั้งที่ 1, หน้า 660 - 664). กรุงเทพฯ: ธรรมศาสตร์.
- เยาวเจศ ทับพันธุ์. (2557). เศรษฐศาสตร์การค้าระหว่างประเทศ ทฤษฎีและนโยบาย (พิมพ์ครั้งที่ 3 แก้ไขเพิ่มเติม). กรุงเทพฯ: ธรรมศาสตร์.
- วันรักษ์ มิ่งมณีนาคิน. (2556). หลักเศรษฐศาสตร์จุลภาค (พิมพ์ครั้งที่ 20). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
- ศักดิ์ ธนิตกุล. (2553). คำอธิบายและกรณีศึกษาพระราชบัญญัติการแข่งขันทางการค้า (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: วิญญูชน.
- สถาบันนโยบายและเศรษฐกิจ. (2542). โครงการศึกษาเปรียบเทียบกฎหมายแข่งขันทางการค้าของสหรัฐอเมริกา สาธารณรัฐเกาหลี ญี่ปุ่น สหภาพยุโรป และไทย.
- สำนักงานคณะกรรมการการแข่งขันทางการค้า, กรมการค้าภายใน กระทรวงพาณิชย์. คู่มือนักธุรกิจว่าด้วยนโยบายและกฎหมายการแข่งขันทางการค้าของอาเซียน.
- สิริพร เบญจพจรจมาศ. (2548). การใช้เขตอำนาจรัฐนอกดินแดน (Long Arm Jurisdiction) ในกฎหมายระหว่างประเทศ : กรณีศึกษาจากกฎหมายป้องกันการผูกขาดของสหรัฐอเมริกา. วิทยานิพนธ์นิติศาสตร์ มหาวิทยาลัย คณະนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- อวยพร สุวรรณสุนทร. (2545). การบังคับใช้กฎหมายการแข่งขันทางการค้ากับกฎหมายสิทธิบัตร. วิทยานิพนธ์นิติศาสตร์มหาวิทยาลัย คณະนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.
- Beck, Roger B. (1999). *World History: Patterns of Interaction*. Evanston, Illinois: McDougal Littell.
- Hovenkamp, Herbert. (1999). *The Law of Competition and Its Practice : Federal Antitrust Policy* (2 nd ed.).